Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

14 октомври 2020 година*

„Преюдициално запитване — Околна среда — Отпадъци — Директива 2008/98/ЕО — Член 2, параграф 2, буква а), член 3, точка 1 и член 6, параграф 1 — Отпадъчни води — Утайки от пречистване на отпадъчни води — Приложно поле — Понятие „отпадък“ — Прекратяване на статута на отпадък — Процес на оползотворяване или рециклиране“

По дело C-629/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landesverwaltungsgericht Steiermark (Областен административен съд Щирия, Австрия) с акт от 14 август 2019 г., постъпил в Съда на 23 август 2019 г., в рамките на производство по дело

Sappi Austria Produktions-GmbH & Co. KG,

Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“

срещу

Landeshauptmann von Steiermark

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: Ал. Арабаджиев (докладчик), председател на състава, R. Silva de Lapuerta, заместник-председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от втори състав, A. Kumin, T. von Danwitz и P. G. Xuereb, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Sappi Austria Produktions-GmbH & Co. KG и Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“, от P. Schaden и W. Thurner, Rechtsanwälte,

– за австрийското правителство, от J. Schmoll, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от F. Thiran и M. Noll-Ehlers, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, параграф 2, буква а), член 3, точка 1, член 5, параграф 1 и член 6, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 2008 г., стр. 3).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Sappi Austria Produktions-GmbH & Co. KG (наричано по-нататък „Sappi“) и Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“ (Обединение за управление на водите на регион Граткорн-Гратвайн, Австрия) (наричано по-нататък „Wasserverband“), от една страна, и Landeshauptmann von Steiermark (ръководител на регионалното правителство на Щирия, Австрия, наричано по-нататък „регионалната администрация“) относно решението на тази администрация, съгласно което за промените, свързани с промишлената инсталация на Sappi и с тази на Wasserverband, които се намират на едно и също място, трябва да бъде издадено предварително разрешение.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Основната цел на Директива 75/442/ЕИО на Съвета от 15 юли 1975 година относно отпадъците (ОВ L 194, 1975 г., стр. 39), изменена с Директива 91/156/ЕИО на Съвета от 18 март 1991 г. (ОВ L 78, 1991 г., стр. 32) (наричана по-нататък „Директива 75/442“), е защитата на човешкото здраве и на околната среда от вредните въздействия, причинени от събирането, транспортирането, третирането, складирането и изхвърлянето на отпадъци.

4 Директива 75/442 е кодифицирана с Директива 2006/12/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 година относно отпадъците (ОВ L 114, 2006 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 16, стр. 45), впоследствие отменена и заменена от Директива 2008/98. Членове 4, 8 и 9 от Директива 75/442 по същество са възпроизведени в член 13, в член 36, параграф 1 и в членове 15 и 23 от Директива 2008/98.

5 В глава I („Предмет, обхват и определения“) от Директива 2008/98 се намират членове 1—7.

6 Член 1 от тази директива гласи:

„Настоящата директива определя мерките за защита на околната среда и човешкото здраве посредством предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъци, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване на ефективността на това използване“.

7 Член 2, параграф 2, буква а) от посочената директива предвижда:

„От обхвата на настоящата директива се изключват следните отпадъци, доколкото попадат в приложното поле на други законодателни актове на Общността:

а) отпадъчни води;

[…]“.

8 Съгласно член 3 („Определения“) от същата директива:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „отпадък“ е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи;

[…]

15. „оползотворяване“ означава всяка дейност, която има като основен резултат използването на отпадъка за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло. Приложение II съдържа неизчерпателен списък на дейностите по оползотворяване;

[…]“.

9 Член 5 („Странични продукти“) от Директива 2008/98 предвижда:

„1. Вещество или предмет, които са резултат на производствен процес, чиято основна цел не е производството на това вещество или предмет, могат да не бъдат разглеждани като отпадък по смисъла на член 3, точка 1, а като страничен продукт, само ако са спазени следните условия:

а) по-нататъшната употреба на веществото или предмета е ясно определена;

б) веществото или предметът могат да се използват пряко без по-нататъшна обработка, различна от обичайната промишлена практика;

в) веществото или предметът са произведени като неразделна част от производствен процес; и

г) по-нататъшната употреба е законна, т.е. веществото или предметът отговарят на всички съответни продуктови, екологични и свързани със защитата на човешкото здраве изисквания, съобразени с конкретната им употреба, и няма да доведат до цялостно вредно въздействие върху околната среда или човешкото здраве.

[…]“.

10 Съгласно член 6 („Статус за край на отпадъка“) от същата директива:

„1. Някои определени отпадъци престават да са отпадъци по смисъла на член 3, точка 1, когато са преминали през процес на оползотворяване, включително рециклиране, и отговарят на определени критерии, които трябва да се разработят съгласно следните условия:

а) съществува обичайна практика за използването на веществото или предмета за специфични цели;

б) за това вещество или предмет съществува пазар или търсене;

в) веществото или предметът отговарят на техническите изисквания за специфичните цели, и са в съответствие със съществуващите закони и стандарти, приложими към продуктите; и

г) употребата на веществото или предмета няма да доведе до цялостно вредно въздействие върху околната среда или човешкото здраве.

Критериите включват пределни допустими стойности за замърсителите, когато това е необходимо, и отчитат вероятни вредни въздействия на веществото или предмета върху околната среда.

[…]“.

Австрийското право

11 Релевантните разпоредби на Abfallwirtschaftsgesetz 2002 (Федерален закон за управлението на отпадъците от 2002 г., наричан по-нататък „AWG 2002“), който транспонира Директива 2008/98, гласят:

„Определения

Член 2 (1) По смисъла на този федерален закон отпадъци са движими вещи,

1. от които притежателят възнамерява да се освободи или се е освободил, или

2. чието събиране, съхраняване, извозване и третиране като отпадъци е необходимо, за да не бъдат засегнати обществените интереси (член 1, параграф 3).

[…]

(3a) Вещества или предмети, които са резултат от производствен процес, чиято основна цел не е производството на това вещество или предмет, могат да бъдат разглеждани не като отпадъци, а като странични продукти само ако са спазени следните условия:

1. по-нататъшната употреба на веществото или предмета е ясно определена;

2. веществото или предметът могат да се използват пряко без по-нататъшна обработка, различна от обичайната промишлена практика;

3. веществото или предметът са произведени като неразделна част от производствен процес; и

4. по-нататъшната употреба е допустима, и по-специално веществото или предметът може да се използва безопасно за предвидената полезна цел, при употребата не са засегнати защитени интереси (вж. член 1, параграф 3) и са спазени всички релевантни правни норми.

[…]

Изключения от приложното поле

Член 3 (1) Не са отпадъци по смисъла на този федерален закон

1. отпадъчните води, включително другите води, посочени в член 1, параграф 1, точки 1—4 и 6 и параграф 2 от Verordnung über die allgemeine Begrenzung von Abwasseremissionen in Fließgewässer und öffentliche Kanalisationen (Наредба за общото ограничаване на изхвърлянето на отпадъчни води в повърхностни води и обществената канализация, BGBl. 186/1996).

[…]

Статус за край на отпадъка

Член5 (1) Освен ако в наредба по параграф 2 или наредба по член 6, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците не е предвидено друго, съществуващите вещества се считат за отпадъци дотогава, докато самите те или непосредствено получените от тях вещества бъдат използвани като заместител на суровини или на продукти, произведени от първични суровини. В случай на подготвяне за повторно използване по смисъла на член 2, параграф 5, точка 6 статусът за край на отпадъка се получава при приключването на този процес по оползотворяване.

[…]

Установителни решения

Член 6

(6) По искане на инвеститор или на *Umweltanwalt* или служебно *Landeshauptmann* [ръководителят на регионалното правителство] е длъжен в тримесечен срок да установи дали

1. за дадена инсталация трябва да бъде издадено разрешение съгласно член 37, параграф 1 или 3, или съгласно член 52, или е налице изключение съгласно член 37, параграф 2,

[…]

3. за промяната, свързана с дадена инсталация за третиране, трябва да бъде издадено разрешение съгласно член 37, параграф 1 или 3, или тази промяна задължително трябва да бъде декларирана съгласно член 37, параграф 4. […]“

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

12 Sappi експлоатира в Граткорн (Австрия) голямо промишлено съоръжение за производство на хартия и целулоза. На това място се намира и пречиствателна станция, експлоатирана съвместно от Sappi и Wasserverband, която пречиства отпадъчните води от производството на хартия и целулоза, както и градски отпадъчни води. При пречистването на тези отпадъчни води, което се изисква от националното право, се образуват разглежданите в главното производство утайки. Следователно тези утайки се състоят както от вещества от промишлени отпадъчни води, така и от вещества от градски отпадъчни води. Образуваните по този начин в пречиствателната станция утайки впоследствие се изгарят в котел на Sappi и в експлоатирана от Wasserverband инсталация за изгаряне на остатъчни отпадъци, а парата, която се събира с цел оползотворяването на енергия, захранва производството на хартия и целулоза.

13 След широкообхватна проверка на основание член 6, параграф 6 от AWG 2002 регионалната администрация констатира, че за промените, извършени в котела на Sappi и в инсталацията за изгаряне на остатъчни отпадъци, собственост на Wasserverband, която също се намира в Граткорн, трябва да бъде издадено разрешение.

14 Посочената администрация счита, че несъмнено по-голямата част от изгаряните утайки от пречистване на отпадъчни води, а именно около 97 %, е получена в резултат на процес на производство на хартия и че може да се приеме, че тази част има статута на „страничен

продукт“ по смисъла на член 2, параграф 3а от AWG 2002. Това обаче не се отнасяло за онази част от утайките, която се получава при пречистването на градски отпадъчни води. Тези утайки продължавали да бъдат отпадъци.

15 Тъй като съгласно практиката на Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия) не съществува минимален праг за квалифицирането на дадено вещество като „отпадък“, следвало да се приеме, че всички утайки от пречистване на отпадъчни води, изгаряни в промишлените инсталации на Sappi и на Wasserverband, трябва да се квалифицират като „отпадък“ по смисъла на член 2, параграф 1 от AWG 2002. Sappi и Wasserverband обжалват това решение пред запитващата юрисдикция.

16 С решение от 19 декември 2016 г. запитващата юрисдикция уважава жалбата на Sappi и Wasserverband. Сезиран с ревизионна жалба срещу това решение, Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд) го отменя с решение от 27 февруари 2019 г. и връща делото на запитващата юрисдикция.

17 Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд) посочва, че в съответствие с член 5 от Директива 2008/98 в член 2, параграф 3а от AWG 2002 са предвидени условията, които трябва да са изпълнени, за да може вещество или предмет, което действително е резултат от производствен процес, но не е основната цел на този производствен процес, да се квалифицира като „страничен продукт“, а не като „отпадък“. От тази разпоредба следва, че веществото или предметът трябва да е получен(о) в хода на производствен процес.

18 Запитващата юрисдикция иска да се установи дали, както приема Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд), утайките от пречистване на отпадъчни води, получени при съвместно пречистване на промишлени и градски отпадъчни води, представляват „отпадък“ по смисъла на правото на Съюза. Тази юрисдикция подчертава, че ако пречистването на отпадъчни води не е част от производствен процес, няма да е изпълнено едно от съществените условия за наличието на страничен продукт.

19 Запитващата юрисдикция обаче отбелязва, че добавянето на утайки от пречистване на отпадъчни води се осъществява чрез вътрешна за предприятието затворена автоматизирана система, че използването на утайки е непрекъснато и че този процес не създава риск за околната среда и за човешкото здраве. Освен това този процес цели да се предотврати генерирането на отпадъци и да се замести използването на изкопаеми суровини.

20 При тези обстоятелства Landesverwaltungsgericht Steiermark (Областен административен съд Щирия, Австрия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли утайките от пречистване на отпадъчни води да се считат за отпадък, имайки предвид изключването съгласно член 2, параграф 2, буква а) от Директива 2008/98 […] във връзка с Директива 91/271/ЕИО на Съвета от 21 май 1991 година за пречистването на градските отпадъчни води [ОВ L 135, 1991 г., стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 43] и/или Директивата за утайките от пречистване на отпадъчни води, в редакцията ѝ съгласно Регламент (ЕО) № 1137/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година [за адаптиране към Решение 1999/468/ЕО на Съвета на някои актове, за които се прилага процедурата, предвидена в член 251 от Договора, във връзка с процедурата по регулиране с контрол — Адаптиране към процедурата по регулиране с контрол — част първа (ОВ L 311, 2008 г., стр. 1)]?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

Допуска ли член 6, параграф 1 от Директива 2008/98 […] дадено вещество да се разглежда като страничен продукт по смисъла на понятието за отпадък съгласно правото на Съюза, когато по производствено-технически причини към това вещество се добавят малък процент други вещества, които иначе биха били разглеждани като отпадъци, ако това не оказва влияние върху състава на цялото вещество и има значителни благоприятни последици за околната среда?“.

По допустимостта на преюдициалните въпроси

21 В писменото си становище австрийското правителство изтъква, че преюдициалното запитване е явно недопустимо.

22 Първо, не било необходимо да се отговаря на първия въпрос. Главното производство имало за предмет да се установи дали утайките от пречистване на отпадъчни води са „отпадъци“ по смисъла на член 3, точка 1 от Директива 2008/98 евентуално във връзка с членове 5 и 6 от тази директива. Първият въпрос обаче се отнася до член 2, параграф 2, буква а) от посочената директива. Тъй като утайките от пречистване на отпадъчни води не са съставна част на отпадъчните води, тази разпоредба очевидно нямала никаква връзка с предмета на главното производство и следователно въпросът бил хипотетичен.

23 Второ, причините, поради които запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно тълкуването на тази разпоредба, не личали от изложението на мотивите. Тя искала да се установи само съответствието с правото на Съюза на член 2, параграфи 1 и 3а от AWG 2002 и на начина, по който е бил тълкуван. Тези разпоредби обаче транспонирали не член 2, параграф 2, буква а), а член 3, точка 1 и член 5 от Директива 2008/98.

24 Всъщност запитващата юрисдикция искала тълкуване не на член 6, а на член 5 от Директива 2008/98. Ако обаче са изпълнени всички критерии за квалифицирането на дадено вещество като „страничен продукт“ нямало да е налице отпадък. Накрая, тя не изразявала съмнения относно тълкуването на член 6 от тази директива, а само критикувала най-общо липсата на „насърчаване на йерархията на отпадъците“ в главното производство и не разглеждала все още неразрешени въпроси от правото на Съюза.

25 В това отношение е важно да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда член 267 ДФЕС предоставя на националните юрисдикции най-широко право да сезират Съда, ако счетат, че висящото пред тях дело повдига въпроси, които налагат по-специално тълкуване на разпоредбите на правото на Съюза за целите на решаването на отнесения до тях спор, и са свободни да упражнят това право във всеки момент от производството, който според тях е подходящ (решение от 26 юни 2019 г., Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, т. 35 и цитираната съдебна практика).

26 Също така Съдът многократно е припомнял, че отправените от националните юрисдикции въпроси относно правото на Съюза се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по тези въпроси само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решения от 10 декември 2018 г., Wightman и др., C-621/18, EU:C:2018:999, т. 27 и от 26 юни 2019 г., Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, т. 36).

27 Настоящият случай обаче не е такъв.

28 От една страна, следва да се констатира, че разглежданото в главното производство вещество се състои от утайки от пречистване на отпадъчни води от експлоатираната от Sappi и Wasserverband пречиствателна станция. При определени обстоятелства обаче член 2 от Директива 2008/98 изключва отпадъчните води от приложното поле на тази директива. Следователно обстоятелството, че запитващата юрисдикция поставя на Съда въпрос относно тълкуването на този член, не е без връзка с предмета на спора по главното производство.

29 От друга страна, поставените въпроси се отнасят до това дали такива утайки трябва да се квалифицират като „отпадък“ или като „страничен продукт“, което поражда конкретни правни последици и очевидно има връзка със спора по главното производство. С втория въпрос обаче запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали са изпълнени всички условия, посочени в член 5, параграф 1 или в член 6, параграф 1 от Директива 2008/98. За целта тя е изложила достатъчно фактически и правни данни, които позволяват на Съда да бъде полезен с отговора си на този въпрос.

30 Ето защо настоящото преюдициално запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

31 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 2, параграф 2, буква а), член 3, точка 1, член 5, параграф 1 и член 6, параграф 1 от Директива 2008/98 трябва да се тълкуват в смисъл, че утайките от пречистване на отпадъчни води, получени при съвместното пречистване в пречиствателна станция на промишлени и битови или градски отпадъчни води, които се изгарят в инсталация за изгаряне на остатъчни отпадъци с цел оползотворяване на енергия чрез производство на пара, трябва да се квалифицират като „отпадъци“.

32 На първо място, следва да се провери дали разглежданите в главното производство вещества попадат в приложното поле на Директива 2008/98.

33 Член 2, параграф 2, буква а) от Директива 2008/98 изключва от приложното си поле отпадъчните води с изключение на течните отпадъци, стига обаче тези отпадъчни води да попадат в приложното поле на „други законодателни актове на [правото на Съюза]“.

34 По този начин законодателят на Съюза е имал намерение изрично да квалифицира отпадъчните води като „отпадъци“ по смисъла на тази директива, като същевременно предвижда, че при определени условия те могат да не попаднат в приложното ѝ поле, а под действието на друга правна уредба (що се отнася до член 2, параграф 1 от Директива 75/442, вж. по аналогия решение от 10 май 2007 г., Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, т. 26).

35 За да могат обаче да се считат за „други законодателни актове на [правото на Съюза]“ по смисъла на член 2, параграф 2, буква а) от Директива 2008/98 съответните норми не трябва по обхват да се ограничават до определено вещество, а е необходимо да съдържат точни разпоредби, които да организират управлението на отпадъци по смисъла на член 3, точка 1 от Директива 2008/98. В противен случай управлението на разглежданите отпадъци няма да бъде организирано нито в рамките на тази директива, нито на някоя друга, нито пък в рамките на национално законодателство, което би било в противоречие както с текста на член 2, параграф 2 от посочената директива, така и със самата цел на законодателството на Съюза в областта на отпадъците (що се отнася до член 2, параграф 1 от Директива 75/442, вж. по аналогия решение от 10 май 2007 г., Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, т. 33 и цитираната съдебна практика).

36 Оттук следва, че за да се считат за „други законодателни актове на [правото на Съюза]“ по смисъла на член 2, параграф 2, буква а) от Директива 2008/98, разглежданите норми на правото на Съюза трябва да съдържат точни разпоредби за организация на управлението на отпадъците и да осигуряват равнище на защита, което е най-малко равностойно на произтичащото от тази директива (вж. в този смисъл решение от 10 май 2007 г., Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, т. 34 и цитираната съдебна практика).

37 Директива 91/271 обаче не осигурява такова равнище на защита. Макар да урежда събирането, пречистването и заустването на отпадъчните води, тя не съдържа конкретни разпоредби относно управлението на утайките от пречистване на отпадъчни води. При това положение не може да се счита, че тя се отнася до управлението на последните, както и че осигурява равнище на защита, най-малко равностойно на произтичащото от Директива 2008/98 (вж. по аналогия решение от 10 май 2007 г., Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, т. 35).

38 Що се отнася до посочената както от запитващата юрисдикция, така и от страните в главното производство Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 година за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието (ОВ L 181, 1986 г., стр. 6; Специално издание на български език 2007 г., глава 15, том 1, стр. 191), както следва от заглавието ѝ и от член 1, тя регулира само използването на утайки от отпадъчни води в земеделието. Следователно тази директива е без значение за квалифицирането на утайките от пречистване на отпадъчни води, които се изгарят в инсталация за изгаряне на остатъчни отпадъци с цел оползотворяване на енергия чрез производство на пара, което няма връзка със земеделските дейности.

39 Ето защо трябва да се констатира, че тези отпадъчни води не са изключени от приложното поле на Директива 2008/98. Същото важи и за разглежданите в главното производство утайки от пречистване на посочените отпадъчни води, които не са сред веществата и предметите, които по силата на член 2, параграф 2 от тази директива могат да се изключат от приложното ѝ поле.

40 На второ място, следва да се установи дали разглежданите в главното производство утайки от пречистване на отпадъчни води представляват „отпадък“ по смисъла на член 3, точка 1 от Директива 2008/98.

41 Следва да се припомни, че тази разпоредба определя понятието „отпадък“ като всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи.

42 Съгласно постоянната практика на Съда квалифицирането като „отпадък“ зависи преди всичко от поведението на притежателя и значението на думите „да се освободи“ (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 17 и цитираната съдебна практика).

43 Що се отнася до израза „да се освободи“, от постоянната практика на Съда също така следва, че той трябва да се тълкува, като се има предвид целта на Директива 2008/98, която съгласно съображение 6 от нея се състои в минимизирането на отрицателните последици от образуването и управлението на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда, и с оглед на член 191, параграф 2 ДФЕС, който гласи, че политиката на Съюза в областта на околната среда има за цел постигането на високо равнище на защита и се основава на принципите на предпазните мерки и превантивните действия. От това следва, че думите „да се освободи“ и следователно понятието „отпадък“ по смисъла на член 3, точка 1 от Директива 2008/98 не могат да се тълкуват стеснително (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 18 и цитираната съдебна практика).

44 Освен това от разпоредбите на тази директива следва, че думите „да се освободи“ обхващат едновременно „оползотворяване[то]“ и „обезвреждане[то]“ на вещество или предмет по смисъла на член 3, точки 15 и 19 от тази директива (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 19 и цитираната съдебна практика).

45 По-конкретно наличието на „отпадък“ по смисъла на Директива 2008/98 трябва да се прецени с оглед на всички обстоятелства, като се има предвид нейната цел и се съблюдава да не се наруши нейната ефикасност. Така определени обстоятелства могат да са указания за наличието на действие, намерение или задължение за „освобождаване“ от вещество или предмет по смисъла на член 3, точка 1 от Директива 2008/98 (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 20 и 21).

46 Едно от обстоятелствата, които могат да представляват такива указания, е това, че използваното вещество е остатък от производство или потребление, тоест продукт, чието добиване като такъв не е било поставено като цел (вж. в този смисъл решения от 24 юни 2008 г., Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, т. 41 и от 3 октомври 2013 г., Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, т. 40).

47 Такова указание може да бъде и обстоятелството, че разглежданото вещество е производствен остатък, при чието евентуално използване трябва да се вземат особени предпазни мерки, тъй като съставът му е опасен за околната среда (решение от 3 октомври 2013 г., Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, т. 41 и цитираната съдебна практика).

48 Освен това от практиката на Съда следва, че методът на обработка или начинът на използване на дадено вещество не са определящи, за да бъде то квалифицирано или не като отпадък и че от обхвата на понятието „отпадък“ не са изключени веществата и предметите, годни за повторна икономическа употреба. Установената с Директива 2008/98 система за надзор и управление всъщност цели да обхване всички предмети и вещества, които притежателят изхвърля, дори те да имат търговска стойност и да са събирани с търговска цел, с оглед на рециклиране, възстановяване или повторно използване (вж. в този смисъл решения от 24 юни 2008 г., Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, т. 40 и от 3 октомври 2013 г., Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, т. 42 и цитираната съдебна практика).

49 Освен това следва да се обърне особено внимание на обстоятелството дали въпросният предмет или вещество не е или вече не е полезен/полезно на своя притежател, поради което този предмет или вещество представлява тежест, от която той иска да се освободи. Ако това действително е така, съществува опасност притежателят да се освободи от държания от него предмет или вещество така, че да причини вреда на околната среда, по-конкретно като го изостави, изхвърли или обезвреди по неконтролиран начин. В случай че спада към понятието „отпадък“ по смисъла на Директива 2008/98, за този предмет или вещество ще се прилагат разпоредбите на тази директива, което означава, че неговото оползотворяване или обезвреждане трябва да се извърши, без да застрашава здравето на човека и без да се използват процеси или методи, които биха могли да навредят на околната среда (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 22).

50 В това отношение релевантен критерий при преценка дали представляват отпадък по смисъла на Директива 2008/98 е степента на вероятност за повторно използване на дадена вещ, вещество или продукт без действия по предварителна преработка. Вероятността за такова повторно използване е голяма, ако извън обикновената възможност за повторно използване на разглежданата вещ, вещество или продукт е налице икономическа изгода за притежателя да направи това. При подобна хипотеза въпросната вещ, вещество или продукт не може вече да се разглежда като бреме, от което неговият притежател търси начин да „се освободи“, а като същински продукт (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 23 и цитираната съдебна практика).

51 Също така при определени обстоятелства вещ, материал или суровина, получен(а) при извличане или производство, чиято основна цел не е неговият/нейният добив, може да не е остатък, а страничен продукт, от който притежателят не желае „да се освободи“, по смисъла на член 1, точка 1 от Директива 2008/98, а възнамерява да го използва или да търгува с него — включително, когато е възможно, за нуждите на икономически оператори, различни от производителя — в последващ процес и при изгодни за него условия, стига повторното използване да е не просто възможно, а сигурно, да не изисква предварителна преработка и да се явява продължение на производствения процес (решение от 3 октомври 2013 г., Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, т. 44 и цитираната съдебна практика).

52 По никакъв начин не може да се обоснове прилагането на разпоредбите на Директива 2008/98 — които целят да се гарантира, че извършването на операциите по оползотворяване и обезвреждане няма да застраши здравето на човека и че няма да се използват процеси или методи, които биха могли да навредят на околната среда — към вещи, вещества или продукти, които притежателят иска да експлоатира или да продава при благоприятни условия, независимо от каквато и да е операция по оползотворяване. При все това с оглед на задължението да се даде широко тълкуване на понятието „отпадък“ следва да се приеме, че се обхващат само хипотезите, при които повторното използване на въпросната стока или вещество е не само евентуално, но и сигурно, без за тази цел да е необходимо преди това да се извършат процесите на оползотворяване на отпадъци, посочени в приложение II към Директива 2008/98, което запитващата юрисдикция следва да провери (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 24 и цитираната съдебна практика).

53 Запитващата юрисдикция, която единствена е компетентна да прецени фактите по висящото пред нея дело, трябва в крайна сметка да провери дали притежателят на въпросния предмет или вещество е имал действително намерението да „се освободи“ от него, като вземе предвид всички конкретни обстоятелства в случая и следи за спазването на целта, посочена в Директива 2008/98. Въпреки това Съдът трябва да предостави на тази юрисдикция полезни насоки за разрешаването на поставения на разглеждане пред нея спор (решение от 4 юли 2019 г., Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, т. 25 и цитираната съдебна практика).

54 В случая предмет на главното производство е да се установи дали утайките от пречистване на отпадъчни води, идващи от пречиствателната станция за отпадъчни води, която се експлоатира съвместно от Sappi и от Wasserverband, трябва да се квалифицират като „отпадъци“ и дали следователно изгарянето им попада в обхвата на разпоредбите, приложими към отпадъците. По силата на националното право, за промените в котела на Sappi и в инсталацията за изгаряне на остатъчни отпадъци, притежавана от Wasserverband, евентуално трябва да се издаде разрешение.

55 Sappi поддържа, че случаят не е такъв, тъй като разглежданите в главното производство утайки от пречистване на отпадъчни води се състоят от почти 100 % растителни остатъци от процес на производство на хартия и целулоза, заложени са още при проектирането на инсталацията и се използват за оползотворяването на енергия при производството на хартия. По този начин те предоставяли значително икономическо предимство на това предприятие. Поради затворения 24-часов цикъл на работа с конвейери не съществувало никакво вещество, от което притежателят да желае да се освободи.

56 Освен това от акта за преюдициално запитване е видно, че тези утайки от пречистване на отпадъчни води се получават в резултат на съвместното пречистване в пречиствателната станция на промишлени отпадъчни води и малка част битови или градски отпадъчни води и се използват след механично обезводняване в инсталация за изгаряне на остатъчни отпадъци с цел оползотворяване на енергия чрез производство на пара в производствения процеса на Sappi. Поради това повторно включване на тези утайки в системата, както и поради неутрално им от

гледна точка на емисиите постоянно и непрекъснато изгаряне за производството на пара в процеса на производство на хартията, запитващата юрисдикция счита, че въпросните утайки се използват постоянно, незабавно и сигурно.

57 Както следва от съдебната практика, припомнена в точки 41 и 42 от настоящото решение, определението за понятието „отпадък“ е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи.

58 В това отношение следва да се констатира, че обстоятелството, че в пречиствателната станция към отпадъчните води, получени от производството на хартия и целулоза, се добавя само малка част от градски отпадъчни води не е релевантно, за да се определи дали утайките от пречистване на отпадъчни води, резултат на съвместното пречистване на тези отпадъчни води, представляват „отпадък“.

59 Това тълкуване е единственото, което гарантира зачитането на целта на Директива 2008/98 за минимизиране на отрицателните последици от образуването и управлението на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда. Всъщност в този случай отпадъчните води, получени от производството на хартия и целулоза, не могат да се отделят от битовите или градските отпадъчни води и могат да се оползотворят или обезвредят само ако бъдат подложени и на необходимите операции по пречистване, изисквани от националното право. Безспорно е обаче, че битовите и градските отпадъчни води трябва да се считат за вещества, от които техният притежател се е освободил.

60 От гореизложеното следва — освен ако проверките, които запитващата юрисдикция трябва да извърши, не покажат друго — че разглежданите в главното производство отпадъчни води трябва да се считат за вещества, от които притежателят им възнамерява да се освободи, поради което те следва да се квалифицират като „отпадъци“ по смисъла на Директива 2008/98.

61 Съгласно информацията, която се съдържа в представената на Съда преписка, пречистването на тези отпадъчни води представлява наложен от националното законодателство в областта на управлението на водите процес по пречистване преди заустването на отпадъчни води във водни басейни, тъй като в тях могат да се изхвърлят само безвредни вещества. В това отношение от информацията по преписката е видно, че в зависимост от вида на отпадъчните води и на процеса на пречистване утайките от пречистване на отпадъчни води биха могли да съдържат някои вредни вещества като патогенни или тежки метали, които представляват риск за околната среда, както и за човешкото здраве и за здравето на животните.

62 Що се отнася до разглежданите в главното производство утайки от пречистване на отпадъчни води, безспорно е, че те са остатък от пречистването на отпадъчни води. Както следва от припомнената в точки 46 и 47 от настоящото решение съдебна практика, това обстоятелство представлява указание, че се запазва статутът на отпадък.

63 Въпреки това запитващата юрисдикция изглежда счита, че дори още преди изгарянето им утайките от пречистване на отпадъчни води вече не могат да се квалифицират като отпадъци.

64 В това отношение следва да се припомни, че член 6, параграф 1, първа алинея от Директива 2008/98 посочва условията, на които трябва да отговарят специфичните критерии, позволяващи да се определи кои отпадъци престават да бъдат „отпадъци“ по смисъла на член 3, точка 1 от тази директива, когато са преминали през процес на оползотворяване, включително рециклиране.

65 При оползотворяването на отпадъци следва да се гарантира високо ниво на защита на човешкото здраве и на околната среда. По-специално оползотворяването на утайки от пречистване на отпадъчни води поражда някои рискове за околната среда и за човешкото здраве, свързани по-конкретно с потенциалното наличие на опасни вещества (вж. в този смисъл решение от 28 март 2019 г., Tallinna Vesi, C-60/18, EU:C:2019:264, т. 28).

66 В случая следва да се констатира, че когато изгарянето на утайките от пречистване на отпадъчни води представлява оползотворяване по смисъла на член 3, точка 15 от Директива 2008/98 за дейности, свързани с отпадъци, тези утайки все още би трябвало да се квалифицират като „отпадъци“ при изгарянето им. Следователно промяна на статута като посочената от запитващата юрисдикция предполага, че третирането с цел оползотворяване позволява да се получат утайки от пречистване на отпадъчни води, които отговарят на високо равнище на защита на човешкото здраве и на околната среда, както изисква Директива 2008/98, и които по-специално не съдържат опасни вещества. За тази цел следва да се гарантира безвредността на разглежданите в главното производство утайки.

67 Задача на запитващата юрисдикция е да провери дали условията по член 6, параграф 1 от Директива 2008/98 вече са изпълнени преди изгарянето на утайките от пречистване на отпадъчни води. По-специално следва да се провери, ако е необходимо въз основа на научен и технически анализ, дали утайките от пречистване на отпадъчни води отговарят на законовите пределно допустими стойности за замърсителите и дали изгарянето им няма цялостно вредно въздействие върху околната среда или човешкото здраве.

68 В рамките на тази преценка е релевантно по-специално обстоятелството, че топлинната енергия, произведена при изгарянето на утайки от пречистване на отпадъчни води, се използва повторно в процес на производство на хартия и целулоза, както и обстоятелството, че такъв процес има значително предимство за околната среда поради употребата на оползотворени материали с оглед на опазването на природните ресурси и създаването на условия за кръгова икономика.

69 Ако въз основа на такъв анализ запитващата юрисдикция констатира, че условията по член 6, параграф 1 от Директива 2008/98 са били изпълнени преди изгарянето на разглежданите в главното производство утайки от пречистване на отпадъчни води, би следвало да се приеме, че последните не представляват отпадъци.

70 В обратната хипотеза би следвало да се приеме, че посочените утайки все още попадат в обхвата на понятието „отпадък“ към датата на това изгаряне.

71 При тези обстоятелства и тъй като, както следва от текста на член 5, параграф 1 от Директива 2008/98, качеството „страничен продукт“ и статутът на „отпадък“ се изключват взаимно, не следва да се проверява дали разглежданите в главното производство утайки трябва да се квалифицират като „странични продукти“ по смисъла на тази разпоредба.

72 С оглед на гореизложените съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 2, параграф 2, буква а), член 3, точка 1 и член 6, параграф 1 от Директива 2008/98 трябва да се тълкуват в смисъл, че утайките от пречистване на отпадъчни води, получени при съвместното пречистване в пречиствателна станция на промишлени и битови или градски отпадъчни води, изгаряни в инсталация за изгаряне на остатъчни отпадъци с цел енергийно оползотворяване чрез производство на пара, не трябва да се считат за отпадъци, ако условията по член 6, параграф 1 от тази Директива 2008/98 вече са изпълнени преди изгарянето им. Запитващата юрисдикция следва да прецени дали случаят по главното производство е такъв.

По съдебните разноски

73 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 2, параграф 2, буква а), член 3, точка 1 и член 6, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви трябва да се тълкуват в смисъл, че утайките от пречистване на отпадъчни води, получени при съвместното пречистване в пречиствателна станция на промишлени и битови или градски отпадъчни води, изгаряни в инсталация за изгаряне на остатъчни отпадъци с цел енергийно оползотворяване чрез производство на пара, не трябва да се считат за отпадъци, ако условията по член 6, параграф 1 от тази Директива 2008/98 вече са изпълнени преди изгарянето им. Запитващата юрисдикция следва да прецени дали случаят по главното производство е такъв.

Подписи